

РЕЦЕНЗИЈА МОНОГРАФИЈЕ „ЕМПИРИЈСКА ИСТРАЖИВАЊА УМЕТНОСТИ“
АУТОР: др НЕБОЈША МИЛИЋЕВИЋ

Монографија „Емпиријска истраживања уметности“ аутора Небојше Милићевић, написана на 256 страна, подељена је у две велике целине. Први део обухвата историјски преглед разумевања естетског доживљаја од античких времена до данашње модерне емпиријске естетике. Други део посвећен је значајним психолошким теоријама естетског доживљаја у оквиру којих је аутор са својим сарадницима реализовао бројна емпиријска истраживања. Ради се, пре свега, о Огњеновићевој когнитивној теорији естетског одлучивања и Мартиндејловој теорији естетске еволуције. Приказана је и старија, незаобилазна *геишталт теорија*, која је била инспирација многобројним креативним емпиријским истраживањима уметничких феномена.

Прво поглавље даје историјски преглед развоја појма *естетски доживљај*. Следеће поглавље бави се емпиријским приступом естетским феноменима које је започео Фехнер, а наставили Хелмхолц, Биркоф и други. Нова емпиријска естетика Данијела Берлајна наставља Фехнеров пут, а на њу се надовезује „психометријски пут“ Ханса Ајзенка.

Посебно је значајно четврто поглавље које се бави достигнућима савремене емпиријске естетике у свету, као и на нашим просторима. Поред активности *Интернационалне асоцијације за емпиријску естетику* (ИАЕА), са којом је аутор успоставио сарадњу, приказана су и богата достигнућа домаћег *Удружења за емпиријска истраживања уметности* (УЕИУ). Ова организација наставља вишегодишње разматрање естетских феномена у оквиру *Лабораторије за психологију уметности* и *Удружених лабораторија за испитивања људског мозга* професора Предрага Огњеновића. У поглављу се наводе активности и развој *Лабораторије за експерименталну психологију* Филозофског факултета у Београду (ЛЕП) али и активности *Лабораторије за психолошка истраживања* (ЛПИ) Филозофског факултета у Нишу. Овај историјски приказ има посебну вредност због своје систематичности, прецизности, као и расветљавања недовољно познатих података о значајним пионирским достигнућима емпиријске естетике код нас.

У петом поглављу је поред Такерових, Осгудових и Берлајнових скала дат приказ напора аутора са наших простора да направе своје и унапреде постојеће инструменте за мерење естетског доживљаја и естетских феномена.

У наредном, шестом поглављу приказана је ГештALT психологија и њен утицај и инспирација за даља изучавања у области психологије уметности.

Последња два поглавља посвећена су Огњеновићевој теорији естетског одлучивања са три нивоа и Мартиндејловој теорији естетске еволуције. Откривене законитости обе теорије аутор је проверавао у многим областима као што су: процес генезе индивидуалног уметничког дела, развој и смена микростилова у индивидуалним уметничким каријерама, израда естетских профила различитих уметничких дела, естетски доживљај визуелних стимулуса добијених групном и индивидуалном серијском репродукцијом, естетски доживљај фракталних форми, естетска процена женских портрета из различитих периода и др. Бројна емпиријска истраживања Милићевића и аутора са којима је сарађивао рађена су у различитим доменима уметности (сликарство, музика, позориште, архитектура, поезија и др.) и представљају значајан допринос у овој области психологије уметности.

На основу приказа резултата спроведених истраживања аутор долази до закључка да откривене законитости теорије естетске еволуције, као и когнитивне теорије естетског одлучивања могу наћи корисну примену у расветљавању различитих аспеката естетских феномена и уметничког стварања, али и да могу бити корисна објективна допуна налазима експерата у овој области, као што су историчари, теоретичари и критичари уметности.

Имајући у виду све наведене квалитете приложеног рукописа можемо са сигурношћу рећи да ова монографија представља резултат озбиљног промишљања, као и да је оригинална, како по својој форми, тако и по своме садржају. Стога, имам задовољство да монографију „Емпиријска истраживања уметности“ предложим за публикување у форми у којој је достављена на рецензију.

У Нишу, 11.06.2019.г.

Рецензент:

Проф. др Владимир Нешић,
професор емеритус Филозофског факултета у Нишу
(Ужа научна област Психологија)